

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirane
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravniška št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Mednarodni problemi

Med vlada Anglije, Francije in Nemčije se še vedno vršijo živahna pogajanja o tem, kje naj se vrši velika mednarodna diplomatska konferenca. Na tej konferenci se bo na podlagi Youngovega načrta razpravljalo o definitivni ugotovitvi višine vojne odškodnine in o drugih vprašanjih, ki so s tem v zvezi. Doslej je med vsemi zainteresiranimi državami prišlo samo do načelnega sporazuma, da se Youngov načrt vzame za podlago bodočih razprav. Proti njegovim določbam pa vlada v večini držav precejšnje nezadovoljstvo. Francosko javno mnenje ga odklanja, v Romuniji so se celo uradni krogi izjavili proti njemu. Zato smatramo, da je potrebno, če si te določbe podrobneje ogledamo.

Youngov načrt je plod dolgotrajnih posvetovanj gospodarskih in finančnih strokovnjakov, ki so jih imenovala vlade Anglije, Francije, Nemčije, Japonske, Italije, Belgije in Amerike.

Največja važnost tega načrta je ta, da on definitivno ureja tako vsoto kakor tudi dobo, katero bo Nemčija plačevala vojno odškodnino zaveznikom. Doslej namreč vsota niti doba nista bili definitivno določeni, kar je zelo škodovalo nemškemu kreditu, ker je z ozirom na nestalnost bila izključena vsaka čvrstjša in bolj gotova kalkulacija.

Načrt odreja, da bo Nemčija plačevala vojno odškodnino še 59 let. Vsota, ki jo bo plačevala, se bo v prvih letih stopnjevala, po 37 letih pa bo zmanjšana. Povprečni letni obrok znaša dve milijardi petdeset milijonov mark, dočim je po dosedaj veljavnem Dawesovem načrtu znašal dve milijardi 700 milijonov mark. Najmanjši obrok bo znašal eno milijardo 800 milijonov, največji pa dve milijardi 420 milijonov mark. Dasi ravno so to še vedno ogromne vsote in značijo težko obremenitev nemškega gospodarstva, vendar je to velik uspeh za Nemčijo. Vso to vsoto pa mora Nemčija plačevati v zlati valuti. Svarne dobave so znatno znižane, po desetih letih pa bodo sploh ukinjene. Dalje se ukine mednarodna kontrola nad Reichsbanko, ki so jo Nemci vedno obsojali, češ, da posega v suvereniteto njihove države.

Načrt končno odreja ustanovitev mednarodne banke s temeljnim kapitalom 400 milijonov mark. Naloga banke bo predvsem ta, da skrbí za izvršitev teh plačil in nadzoruje razdelitev. S tem bo ukinjen zelo kompliciran političen aparat, ki je doslej urejeval to vprašanje in stal ogromne vsote. Njegovo delovanje pa tudi ni bilo vedno na višku. Dalje se bo preko te banke plačevalo dolgove, ki jih imajo zavezniki v Ameriki.

S tem se je načelo zelo pereče vprašanje medzaveznikiških dolgov v Ameriki. Doslej so posamezne države vsaka za sebe sklepale pogodbe z Ameriko o načinu plačevanja, odslej naj bi bilo to vprašanje rešeno enotno. Proti ustanovitvi mednarodne banke s tako nalogo pa obstoja veliko nerazpoloženje ameriškega senata, ki vidi v tem veliko nevarnost za popolno neodvisnost Evrope od ameriškega kapitala in še bolj nevarnega konkurenta Federal Reserve Banki. Zato je ameriška vlada stavila Franciji zahtevo, da mora do 1. avgusta sprejeti brez vsake rezerve Melon-Berangerjev sporazum o plačevanju francoskih dolgov, sicer da zapade vsa preostala vsota deset milijard frankov. O tem se ravno vrši v francoskem parlamentu ostra debata in v finančnemu odseku je vlada doživela poraz, ker se je večina izrekla za poseben dodatek, ki pomenja veliko rezervo proti duhu sporazuma. Poincare upa, da doseže večino v parlamentu. Odločitev pade že te dni. Odklonitev od strani parlamenta bi imela dalekosežne posledice ne samo za Francijo, marveč za vse države, ki imajo v Ameriki dolgove.

Youngov načrt vsebuje končno ravno v tem pogledu važno odredbo, da vse olajšave, ki bi jih Amerika v bodoče storila v tem vprašanju, ne gredo v celoti v korist zaveznikov. Dve tretjini vseh koristi takih olajšav gre na račun Nemčije pri plačevanju vojne odškodnine in samo ena tretjina v prilog zaveznikov.

Nemčija je v glavnem s tem načrtom zadovoljna. Kako pa mi? Naša država dobi po tem načrtu še 84 milijonov mark. Kljub precejšnji višini te vsote moramo protestirati proti načinu, kako se je sklepalo. Vsi sklepi se bili storjeni brez našega sodelovanja. Zadržati moramo, da bomo sodelovali na mednarodni diplomatski konferenci, ker imamo za to pravico po vseh mednarodnih pogodbah.

Nj. V. kralj v Dalmaciji**Navdušene manifestacije hrvatskega ljudstva vladarju**

Belgrad, 8. jul. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj je prispel danes ob 8 zj. na svoji jahti »Vila« v Biograd na moru, kjer se je izkrcal in ga je občinstvo najpristržneje sprejelo. Dalje časa se je Nj. V. kralj razgovarjal s predstavniki oblasti, nakar se je z avtomobilom odpeljal v Veljko, od koder je nadaljeval pot v Kistanje, kjer je posetil samostan sv. Arhangela, nato pa se je odpeljal v Knin.

Dasi se nikjer ni naprej vedelo za potovanje Nj. V. kralja, se je vendar vest o kraljevem potu telefonično javljala iz kraja v kraj. Povsod so se zbrale velike množice in prirejale Nj. V. kralju burne ovacije. Posebno navdušen je bil sprejem v Kninu, kjer je prebivalstvo svojemu kralju poljubljalo roke. Iz Knina je nadaljeval pot v Vrljke ter Sinj in prišel preko Kastelov v Trogir, kjer ga je čakala jahta »Vila«, na katero se je zopet vkrcal.

Invalidski zakon

Belgrad, 8. jul. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj je na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje ter v soglasju s predsednikom vlade podpisal invalidski zakon. Po tem zakonu pripada državna zaščita in podpora: 1. vojnim invalidom, 2. rodbinam in roditeljem vojakov: a) v vojni padlih, b) od ran ali bolezni, zadobljenih v vojni, umrlih. Državno zaščito in pomoč dobijo tudi dobrovoljci tako domači kakor tudi inozemski, ki so služili v vojski SHS. Inozemski invalidi uživajo vse pravice tega zakona, ako tudi tuje države dajo našim invalidom iste pravice.

Država daje sledeče vrste zaščite in pomoči:

1. Vojnim invalidom: a) dosmrtno ali začasno vzdrževanje v invalidskih domovih, b) invalidnino, c) proteze in druga ortopedska pomožna sredstva, d) brezplačno zdravljenje, e) vzgojo, f) posredovanje dela, g) pomoč za osvajanje ali zboljšanje samostojnega gospodarskega položaja, h) brezplačen prevoz, i) pogrebne stroške.

2. Rodbinam daje država: a) invalidsko podporo, b) v posebnih slučajih brezplačno zdravljenje, c) vzgojo.

3. Roditeljem: denarno pomoč in brezplačen prevoz radi zdravniškega komisijskega pregleda po odredbah tega zakona.

Oddelek I. zakona govori o vojnih invalidih, o njih vzdrževanju pravi: Popolnoma nesposobni invalidi s 100% nesposobnosti, ki jim je potrebna tuja pomoč, imajo pravico, da so sprejeti v posebne invalidske domove, kjer dobivajo vso potrebno oskrbo. Vojaki, ki so v smislu tega zakona priznani za invalide, se delijo v devet skupin po odstotkih nesposobnosti. V prvo skupino pridejo invalidi s 100% nesposobnostjo, ki potrebujejo tuje pomoči. V drugo invalidi s 100%, v tretjo z 90%, v četrto z 80%, v peto s 70%, v šesto s 60%, v sedmo s 50%, v osmo s 40%, v deveto s 30% nesposobnostjo. Nesposobnost izpod 30% se ne vpoštevata. Siromašnim invalidom od tretje do šeste skupine, ki so starejši od 70 let, se poviša stopnja nesposobnosti za 10%. Za podnarednike se poviša invalidnina za 10%, za narednike pa za 20%. Vojni invalidi imajo doživljenjsko pravico na proteze, ortopedske čevlje in ostale ortopedske pripomočke. Dosmrtno pravico na brezplačno vzdrževanje in zdravljenje ter brezplačna zdravila imajo: 1. Vsi vojni invalidi za vse rane, vsled katerih so priznani za invalide, kakor tudi za vse poznejše komplikacije, ki bi se javile kot njihove posledice. 2. Vojni invalidi od prve do šeste skupine dobivajo pravico za brezplačno zdravljenje tudi za one bolezni, zaradi katerih bi oboleli tudi tekom življenja. Pregled je dolžan izvršiti brezplačno najbližji državni ali samoupravni zdravnik, ali zdravnik urada za zavarovanje delavcev. Če bi nobenega od naštetih zdravnikov ne bilo v bližini, se lahko invalid obrne tudi na privatnega zdravnika, ki je obvezan dati invalidu brezplačno pomoč. Zdravljenje se vrši v državnih, samoupravnih in vojaških zdravstvenih ustanovah po odredbi zdravnika. Kopališča in klimatična zdravilišča so dolžna dajati vojnim invalidom brezplačno vsa terapevtska sredstva ter stanovanje in jih oprostiti vseh taks. Invalide pošilja v klimatična zdravilišča in kopališča minister za socialno politiko, oziroma njegovi, za to pooblašteni organi. Vojni invalidi, ki so nesposobni za nadaljevanje prejšnjega poklica, se lahko vzgajajo po svojih posobnostih za dotične poklice na državne stroške. Invalidom-kmetom se bo omogočilo, da se izobrazijo v naprednejšem gospodarstvu, kakor tudi v raznih obrtih, če so za to sposobni. Siromašni vojni invalidi-dijaki bodo dobivali od ministrstva za socialno politiko podpore za nabavo učil. Pri spolnitvi mest v državni in samoupravni službi se bo moralo pri enakih pogojih gledati predvsem na vojne invalide. Inva-

lidnost ne more biti ovira za nadaljnje napredovanje. Če so invalidi vpokojeni kot državni ali samoupravni uslužbenci, imajo pravico, naknadno regulirati svoje invalidnine. Invalide od šeste do devete skupine, ki iščejo državno ali samoupravno službo, pa ne morejo biti sprejeti, so dolžna zaposliti večja podjetja, ki imajo nad 50 delavcev, ter kmetije preko 100 hektarov zemlje. Vendar imajo invalidi pravico zahtevati od podjetja samo 5% skupnega števila zaposlenih delavcev. Podrobnejše odredbe o tem bo predpisal minister za socialno politiko.

Siromašne vdove v vojni umrlih ali padlih vojakov bodo uživale invalidske podpore, in sicer: Vdove brez otrok 40%, vdove z enim otrokom 65%, z dvema 75%, s tremi ali več pa celotno invalidnino. Da bi dobili otroci čim boljše vzgojo, se morajo prvenstveno sprejemati v vse javne zavode, vojaške in državne šole, v katerih jim bo država ali samoupravna telesa oskrbela popolno vzdrževanje. Siromašni in za gospodarsko delo nesposobni roditelji, ki so imeli sinove-invalidi ali umrle, zavarovane s tem zakonom, za hranilce, dobijo denarno pomoč, ki znaša: za enega roditelja 40%, za oba 60% invalidnine, ki pripada invalidom četrte skupine. Invalidnine in invalidske podpore se bodo prejemale od dneva prijave vojnim okrožjem oziroma invalidskim sodiščem.

Invalidska podpora in pomoč traja: 1. za vdove do zopetne poroke ali smrti, 2. za roditelje do smrti, ako prej ne dobe drugega polnletnega sina, 3. za otroke do 16. leta, ako se šolajo, pa najdalje do 23. leta. Hčerke zgube pravico do podpore z dnem poroke.

Invalidskemu zakonu je dodana sledeča tabela: Kaplarji in prostaki sprejemajo v prvi skupini kot invalidnino 8400 Din, v drugi 4800, v tretji 3120, v četrti 2640, v peti 2160, v šesti 1800, v sedmi 1440, v osmi 720, v deveti 540 dinarjev.

Pri podnarednikih se poveča ta vsota za 10 odst., pri narednikih za 20 odst.

Nizji častniki, kapelniki in vojni kurati sprejemajo v prvi skupini 15.000, v drugi 9600, v tretji 6240, v četrti 5280, v peti 4320, v šesti 3600, v sedmi 2880, v osmi 1440, v deveti pa 1080 Din.

Višji častniki, višji kapelniki in višji vojni kurati dobivajo v prvi skupini 18.000, v drugi 12.600, v tretji 8640, v četrti 7780, v peti 6320, v šesti 5400, v sedmi 4380, v osmi 2640, v deveti 2160 Din.

Pravico na osnovno invalidnino in invalidsko podporo ter ostalo zaščito z invalidskim zakonom izgubijo vojni invalidi ter njihove rodbine in starši v sledečih slučajih: 1. Če se pri reviziji ugotovi sposobnost za delo. 2. Kadar izstopijo iz našega državljanstva, ali stopijo v službo kake tuje države, ali se izselijo in stalno naselijo izven države; oni, ki bi se v roku treh let vrnili v domovino, dobijo naknadno pravico na invalidnino, računajoč od dneva, ko se zopet vrnejo. 3. Če se poslužijo lažnivih dokumentov. 4. Ako delajo proti interesom države. 5. Če se kaznujejo radi žalitve Veličanstva. 6. Če se kaznujejo s smrtjo ali težko ječo, ali kadar izgubijo državljanstvo in vojaško čast.

Če je žena vojnega invalida ločena, ima pravico, po nivalidovi smrti na invalidsko podporo in zaščito: 1. če ima otroke iz zakonitega zakona z ločenim možem, 2. ako je ta deca zaščiten v tem zakonu, 3. ako invalidsko podporo uporabi za njihovo vzgojo. V nasprotnem slučaju se invalidska podpora daje otrokom, kateri se smatra za otroke brez očeta in matere.

O postopku pri določitvi invalidnosti pravi zakon: Vojak, ki želi, da se mu prizna invalidnost in da uživa državno zaščito po tem zakonu, je dolžan, da se javi k pregledu poveljstvu svojega vojnega okrožja radi ugotovitve nesposobnosti za vojaško službo in go-

spodarsko delo. Poveljstvo vojnega okrožja je dolžno, da take prijave čim hitreje reši. Pregled izvršuje komisija, ki je sestavljena iz poveljnika vojnega okrožja ali njegovega pomočnika, dveh zdravnikov, od katerih mora biti eden vojaški, drugi civilni (državni ali samoupravni), ter enega predstavnika okrajne uprave ali občinske oblasti. Proti odločitvi komisije se dotični lahko pritoži.

Člani rodbine, ki zahtevajo po tem zakonu državno zaščito ali invalidsko podporo, se morajo prijaviti invalidskemu sodišču. Roditelji, ki imajo pravico na državno podporo, in jo zahtevajo, se prijavijo svojemu pristojnemu vojnemu okrožju, kjer se ugotovi njihova nesposobnost za gospodarsko delo, ako so mlajši od 60 let. Ako so starejši od 60 let, tedaj svoje prijave dajo invalidskemu sodišču.

Zakon o živinoreji

Belgrad, 8. jul. (Tel. »Slov.«) V kmetijskem ministrtvu je v končnoveljavni redakciji pripravljen zakon o živinoreji in perutniarstvu. Namen tega zakona je, da pospešuje tehnično in ekonomsko našo živinorejo. Glede licencovanja pravi, da se licencirajo konji, osli, goveda in svinje ter se ima vršiti licencovanje najmanj enkrat na leto. Samci, ki jih komisija spozna kot nesposobne za oploditev, se morajo takoj kastrirati. Komisija za licencovanje je sestavljena iz enega državnega agronomskega strokovnjaka, ki ga odredi minister za kmetijstvo, iz enega agronomskega strokovnjaka samoupravne oblasti ter iz enega veterinarja. Stroške komisije nosi samouprava. Število komisij določa veliki župan v sporazumu s samoupravo. Vsaka občina je dolžna, da si nabavi potrebno število plemenskih samcev na svoje stroške. Ako zadruga organizirajo nabavo plemenskih samcev, tedaj imajo pravico, da jim občine povrnejo del nabavnih stroškov. Ako v kaki pokrajini ni dovolj pogojev za organizirano delo za napredovanje živinoreje, bo minister v cilju zboljšanja pogojev za živinorejo, osnova posebne državne zavode.

Kot živinske selekcijske zadrage se smatrajo po tem zakonu zadrage, ki se bavijo z vzgojo konj, goved, svinj in drugih domačih živali. Poleg tega pa morajo izpolnjevati še sledeče pogoje: 1. da v upravni in nadzorni odbor sprejmejo člane selekcijske komisije, 2. da vodijo knjige, iz katerih je točno razviden rod posameznih živali, ter 3. da živino označujejo z vidnim znakom, 4. da dovolijo pristop k živinski selekcijski zadrugi vsakemu poštenemu živinorejcu, 5. da čuvajo svojo živino od nalezljivih bolezni. Živinske selekcijske zadrage bodo uživale državno podporo. Kmetijski minister se pooblašča, da podpira snovanje samoupravnih živinorejskih zavodov ter drugih gospodarskih ustanov, ki so potrebne za napredovanje živinoreje, če samouprava preskrbi za to potrebno zemljišče in zgradbe. Kmetijski in vojni minister sta dolžna, da govorita se o načinu izmenjave sposobnih živali, ki se nahajajo v lasti vojske, z drugimi konji, katere kmetovalci prostovoljno ponudijo v zameno.

Za napredovanje živinoreje v ekonomskem in tehničnem smislu se ustanove mesta posebnih živinorejskih inšpektorjev s fakultetno agronomsko izobrazbo. Vsako leto se prirejajo letne živinorejske razstave. Kmetijsko ministrtvo bo v denarju podpiralo samoupravna telesa pri snovanju zimskih gospodarskih tečajev v občinah ali v vaseh, kjer je osnovana živinska selekcijska zadruga, po potrebi pa tudi v ostalih krajih. Ta denarna pomoč bo znašala 20 do 70 odstotkov stroškov. Ti tečajji bodo trajali največ tri mesece, a najmanj šest tednov. Kot glavni predmet se bo na njih predavalo o kmetijstvu in živinoreji.

Novi zakon zahteva od vsakega živinorejca, da da občini na razpolago vsako leto podatke o številu in vrsti živine. Z ozirom na veliko važnost zavarovanja živine bo ministrtvo podpiralo zadrage za zavarovanje živine. Prestopki proti določbam tega zakona se bodo kaznovali z globami od 100 do 2000 Din ali zaporom do enega meseca. Za podporo domače živinoreje se ustanovi pri Državni hipotekarni banki poseben fond, v katerega se bodo stekale: 1. denarne kazni, 2. letna dotacija državnega proračuna v znesku 10 milijonov dinarjev, 3. prispevek 1 zlatega dinarja od 100 kg brutto teže žive ali zaklane živine, ki se izvozi; ta prispevek se bo pobiral na obmejnih postajah, 4. letna podpora ministrstva vojske in mornarice, 5. prostovoljni prispevki in zapuščine. Zakon stopi v veljavo, ko ga podpiše kralj. Obvezno moč pa dobi, ko bo objavljen v »Službenih novinah«.

Sveta življenja in vrvenja

Če bi bile imele množice besedo...

Potem ne bi bili doživeli svetovne vojne. Tako ugotavlja v svoji pravkar izšli knjigi: »Julij 1914.« znani nemški pisatelj Emil Ludwig. Uvodoma piše Ludwig: Mednarodno je dokazano, kako je petstomilijonsko miroljubno, pridno in pametno maso par tucatov ne- sposobnih voditeljev nahujskalo na vojno, ki nikakor ni bila neizbežna. Pri tem so se posluževali ponarejenih listin, laži o preteči nevarnosti in patriotičnih fraz. Tolikokrat je že bil prej položaj v Evropi zapleten, a opetovano se je dala vojna nevarnost odstraniti.

John Davison Rockefeller je 8. t. m. telesno in duševno čvrst obhajal svoj 90. rojstni dan. Rockefeller se je rodil v Richfordu pri New Yorku. Najprej je bil namešten pri neki izvozni trdki, 1858. pa je ustanovil svoje prvo podjetje. 1867 se je začel zanimati za petrolej, ustanovil je čistilnice v Clevelandu in je imel velik uspeh, da je že l. 1870 ustanovil veliko Standard Oil Company. Petrolej ga je napravil za dolarskega milijarderja. Rockefeller je pa tudi dobrega srca in je za dobrodelne namene izdal okrog 35 milijard dinarjev.

Trojici sposobnih državnikov bi se bilo to pot posrečilo, kar je hotela velika masa. Laž je, da bi bil le en sam narod kot celota hotel vojno ali bi jo hotel danes. Govoriti je mogoče le o zapeljivcih, ki ne gredo na fronto, in o zapeljancih, ki morajo v bojno črto. Ako Evropa noče doživeti nove vojne, naj se po vseh državah uveljavi zakon, po katerem v slučaju vojne noben vojni minister ne sme nositi maske proti strupenim plinom — in mir med narodi bo zagotovljen.

Prešedse na sarajevski atentat, podaja Ludwig sliko o osebnosti

Franca Ferdinand:

»Nič ljubeznivega ni na njem, malo ljubezni vrednega, vse je težko in kljubovalno: čelo, začetek las, brki. To je izraz človeka, ki se je naučil molčati in trpeti, ki je oblačen in trmast, ki ljudi zaničuje in spoštuje tudi svet le kot železo na svojem nakovalu; izraz nasilnega, neustrašenega človeka. Toda njegovo oko, temno in veliko plavajoče, izdaja mehko, ki si je sam noče priznati, izdaja v ljubezni nenadno vdanost, otožnost. Tudi njegova pobožnost se zdi, da je pristna, nič manj seveda njegova skopost. Vedro si je to glavo težko predstavljati; sredi med vladohleplem in zaničevanjem se zdi, da sta oba uodno vplivala nanj. To je glava umirajočega. Ko je ciganka nadvojvodu nekoč prerokovala, da bo sprožil veliko vojno, se ji je Frane Ferdinand v obraz smejal: njemu resnično ni bilo do zmaga in slave. Od znotraj je

hotel trlho državo še enkrat utrditi in za to je imel domislek: Madžarom, ki jih je sovražil, vzeti Sedmograško, na kak način Romunijo približati monarhiji, izpolniti staro željo Čehov, da bi se dal kakor v Budimpešti kronati tudi v Pragi, izpremeniti dualizem v trializem ali celo državo znova zgraditi iz petih posameznih delov kot zvezno državo — to je bil njegov načrt.

Viljem II.

Streli v Sarajevu. V Berlinu se vprašujejo: Kdaj pride zopet taka prilika za vojno? Na Dunaju pa je grof Tisza proti srbski vojni, ki jo oba druga grofa, »vojna grofa«, hočeta. Viljema II. spravi topot še nekaj drugega na konja — ničemurnost: »Topot naj vidi, da ne bom omahnil.« Za njim se dvigajo glasovi generalov, dvorniki v zadregi molče, prestolonaslednik se devotno smehlja, admirali zro cesarja in molče, vsenemško časopisje se posmehuje. Kakor ob vsaki nadi na vojno in vsakem novem cesarjevem mirovnem odloku — dajejo vsi ti cesarju rahlo razumeti, češ: »Tu stoji zgrnjena okolu tebe prekrasna vojska, najmočnejša na svetu — pa si ne upaš!« — Razen tega je cesar v resnici veroval v svojo oblast. In se čutil poklicanega, da masčuje svojega prijatelja Franca Ferdinanda, ki ga je resnično cenil.

In Dunaj?

Ludwig piše: Dne 7. julija zjutraj sede okolu zelene mize na dunajskem Ballhausplatzu ministri stare monarhije. Grof Berchtold (zunanj minister) je gospode sprejel in pretehtal sedeže kakor pri slavnostnem obedu. Na desni mu sedi jahaska postava grofa Tisze, na levi dolg mož s sivo brado — grof Stürgkh, ekr. ministrski predsednik, štajerski plemič, ki ne ve ne sam ne zgodovina, kako je prišel na to mesto. Poleg njega blebi obraz poljskega viteza pl. Bilinskega, ki vse ve, kar se godi v monarhiji in skoraj preveč tega, kar se godi pri sovražnikih — mogoče najnevarnejši mož za to mizo, kjer štirje narodi in pet resorov drug drugemu ne zaupajo. Ti štirje diplomati, sivi civilisti, so pripravljeni, da se vržejo v naročje trem sijajnim gospodom, oblečenim v zeleno, belo zlato, ki sede z njimi za mizo. To so: e. in kr. vojni minister pl. Krobatin, feldvebelska glava z balkanskimi brki, neki admiral kot zastopnik mornaričnega poveljnika, in baron Conrad pl. Hötendorf. Ta-le je glavna figura: mož, ki je izboljšal avstrijsko armado, zamislil vojno proti Italiji; na vsak način mož, v katerem se zrcali vojni ponos monarhije. Preveč odpovedi je v teh potezah poleg odločnosti in energije; to je glava misleca in obencem moža, ki ima večjo moč nad ženskimi sreči nego nad mošči. — Bojevitost grofa Tisze, ki se čuti osamljenega, raste. Ko potem vojni grofi in vitezi vztrajajo na nesprejemljivih zahtevah proti Srbiji, zagrozi Tisza: Pristal sem na to, da naj bodo zahteve zelo trde. Če pa se naša namera jasno spozna, da hočemo postaviti nesprejemljive pogoje, potem imamo nemogočo pravno podlago za vojno napoved. Če se moje stališče v notri ne bo varovalo, bom izvajal posledice! — Nato so govorili vojaški zastopniki o možnosti vojne proti trem frontam in o »verjetnem poteku evropske vojne«. Brez sklepa so šli narazen.

Cesar Franc Jožef

je bil tedaj star 84 let in elegantna zgovornost grofa Berchtolda je bolj vplivala nanj nego pismo odsotnega Tisze. Franc Jožef je

odobril vojni načrt svojega zunanjega ministra. Ko je prišel grof Tisza čez teden dni na Dunaj, je bil izpremenjen. Morda so bili vplivali nanj doma agrarci, ki so se bali konkurence srbske prešičoreje? Na vsak način je bil medtem prečital nujen poziv generalnega štaba, ki je zahteval hitro odločitev, da se nasprotnikom ne da čas za vojaške priprave. To je razumel tudi Tisza. Šel je na nemško poslaništvo in izjavil, da je za ultimat.

Tako so svetovno vojno zapečatili lahko-miselni diplomatje.

Fantje se zbirajo

Zadnje dni tekočega meseca se zbero v parku Arowe blizu Liverpoola zastopniki skavtskih organizacij iz celega sveta na svoje letošnje zborovanje. Zastopanih bo 42 dežel in navzočih okroglo 30.000 mladih fantov iz celega sveta v svojih slikovitih uniformah. Prinesli bodo pozdrave svojih organizacij ustanovitelju in vrhovnemu poglavarju, siru Robertu Baden-Powellu. Skupine posameznih dežel bodo nastopale z narodnimi pesmimi in igrami. Skavti bodo stanovali v šotorih pod milim nebom; na šotorih bodo plapolale zastave zastopanih dežel. Tudi jugoslovanska zastava se bo vila v Liverpoolu. Nemci bodo topot prvi zastopani.

Opeharjeni Rotšild

Tudi preizkušenemu trgovcu, kakor je londonski Rotšild, se včasih lahko pripeti, da ga prefriganec opehari. V porcelanski zbirki londonskih Rotšildov se nahaja kot posebna redkost zelo stara porcelanasta namizna posoda za kavo, ki je danes vredna 1.500.000 Din. To posodo je Rotšild pridobil na poseben način. Nekega dne je prejel pismo ponudbo od nezna-

Sprejema španskih oceanskih letalcev v Madridu. Rešitev oceanskega letalca Franca, ki so ga sedem dni pogrešali, je vsa španska praznovala z veseljem in zahvalo. Ogromna množica ljudi je spremljala Franca, ko je prišel v Madrid. V spodnjem kotu na levi: Franco pri angleškem poslaničniku Grahamu.

nega moža in ker je rad nakupoval starine, je pozval moža k sebi. Prišel je star, slaboten gospod, igralec Tournay, ki je prinesel seboj eno porcelanasto skodelico za kavo. Rotšildu je ugajala; rekel je igralcu, da je pripravljen kupiti, če so tudi ostali deli namizja tako lepi. Tournay je prinesel celo namizje in Rotšild je vprašal po ceni. Igralec je odgovoril, da ne mara določene vsote, marveč mesečno rento po 15 funtov šterlingov, da bo rešen skrbi za vsakdanje življenje. Rotšild naj bi mu to rento izplačeval do smrti. Izkušeni bankir si je mislil, da ta slaboten mož pač ne bo več dolgo časa živel, in je sprejel ponudbo. Vsak mesec je igralec dvignil svojo rento. Nekega dne je bil Rotšild sam v banki in je vprašal krepkega in mladostnega moža, kje da je gospod Tournay. »To sem jaz sam,« je odvrnil nagovorjeni. »Vaša renta, ki jo vsak mesec prejmem, mi je pomagala, da sem postal zopet krepak in mlad.« Rotšild je nekaj časa premišljeval, nato pa smehljaje dejal: »Dragi gospod, vesel me, da Vas vidim tako krepkega in zdravega, posebno ker sem spoznal, da niste samo velik slepar, marveč tudi velik igralec, zakaj Vi ste me tako prefriganco opeharili, da sem vesel, da Vam morem kot plačilo za Vašo spretnost še naprej izplačevati rento.« Nedavno je ta igralec umrl, star 80 let. Rento je vlek 35 let.

Napori kralja Jurija med vojno

Po petmesečni odsotnosti se je angleški kralj Jurij vrnil v London, kjer ga je prebivalstvo navdušeno sprejelo. Ob tej priliki so v vojnem muzeju otvorili razstavo fotografij in službenih poročil, iz katerih je razvidno, kako težko nalogo je moral vršiti kralj med svetovno vojno. 451 krat je kralj Jurij tekom vojnih let nadzoroval armado, brodoge in letalske oddelke na Angleškem, Francoskem in v Belgiji. Sedemkrat se je peljal čez Rokavski preliv, da je obiskal severno fronto na Francoskem in Flanderskem. Bolnišnice je obiskal 320 krat, tovarne za municijo 200 krat. Prisostvoval je 56 banketom in sprejemom, udeležil se je 45 dobrodelnih prireditvev, osebno je izročil 50.669 odlikovanj, imel je 1500 razgovorov z generali, admirali, ministri

Požar v berlinski radio postaji. Poslušavci berlinske radio postaje so se silno prestrašili, ko je med godbo napovedovalec nenadoma naznanil, da je v postaji izbruhnil velik požar in da se mora oddajanje prekiniti. Požar je nastal radi kratkega stika.

in tujimi državnimi poglavarji; ob slovesnih prilikah je podal roko okrog 5000 osebam, torej povprečno 50 osebam vsak dan tekom vojne. Končno pa ne smemo prezreti, da je kot vladar ne samo nosil ogromno odgovornost, marveč je tudi osebno trpel, ko so mu padli v vojni sorodniki in dobri prijatelji.

Smešnice

»Kakor vidim, prihajate z lova, gospod Jazbec. Ali ste kaj ustrelili?«
»Seveda sem!«
»Pa plena ne vidim; gotovo ste ga že oddali v kuhinjo?«
»Ne — v bolnico.«

V atelje velikega kiparskega mojstra je udrta neka Angležinja in zaklicala: »Kako vendar ustvarjate take silne umotvore, prepoštovani mojster?« — »To je vendar čisto enostavno: vzamem kos marmorja in odbijem od njega, kar je preveč.«

Ko je slavni Walter Scott nekoč jezdil skozi pokrajino, je prišel do neke lese, ki je bila zaprta. Slučajno pa je tam stal berač, kateri je leso odprl. Scott se je za uslugo hotel hvaležnega izkazati ter je brskal po žepih, da bi našel pol šilinga. Ker ni našel, kar je iskal, mu je dal cel šiling rekoč: »Tu imaš šiling, a pomni, da mi dolguješ pol šilinga.«

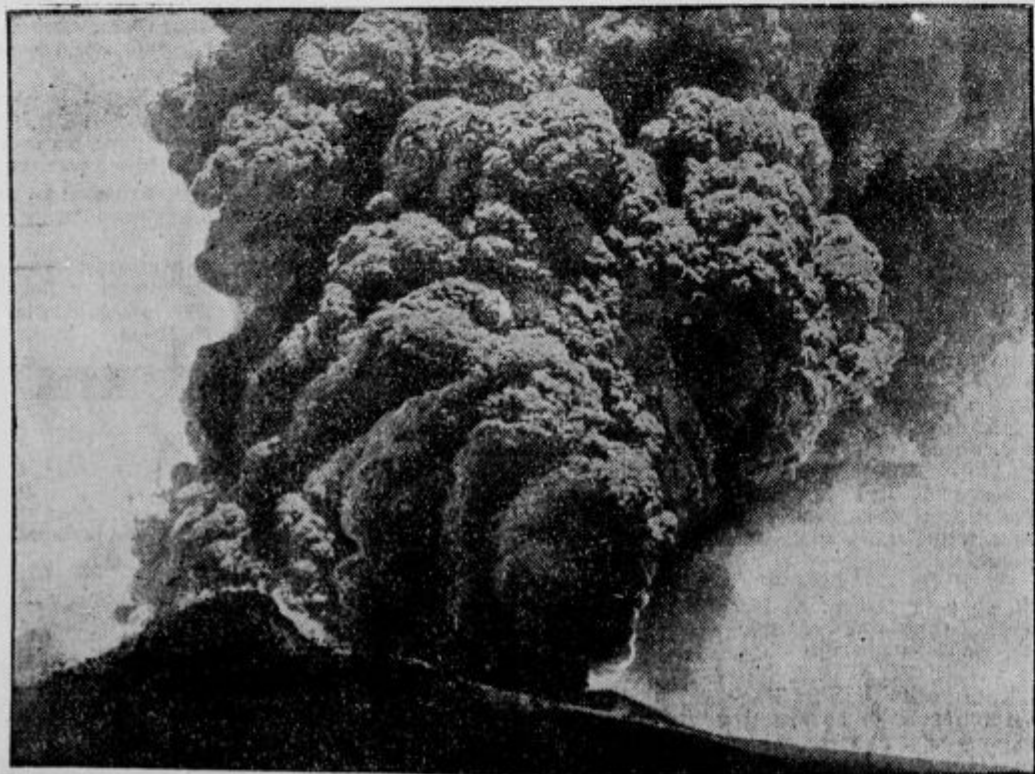
Gospa: »Mina, to pa ni lepo od vas, da gledate skozi ključavnico.«

Mina: »Nisem namenoma. Brisala sem prah, pa sem pogledala, če ni v ključavnici kaka pajčevina.«

Spreten nabiralec insektov.

»Zakaj tako kričite na pomoč? Dajte v naš list mali oglas pod »Nujna pomoč« — beseda po 50 par.«

Prvi posnetek izbruha ognjenika Komagatake na Japonskem. 1140 m visoki ognjenik Komagatake na japonskem otoku Jesso je v noči na 17. junija nenadoma pričel bruhati in je povzročil ogromna opustošenja. Nad osem tisoč ljudi je radi izbruha ognjenika ostalo brez strehe, tudi številno mrtvih je veliko.

